

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 30000 korona.
Egyes szám ára 1500 kor.

Régi jó református papok.

„Micsoda pálya az, melyen legkevesebb rózsza terem és a legtöbb tövis? Micsoda pálya az, melyen legerősebb a munka, leggyöngébb a jutalom? Micsoda pálya az, melynek követői a legszegényebbek s mégis legboldogabbak? Micsoda pálya az, mely legközelebb visz az égi boldogsághoz s legtávolabb a földi örömtől?”

Ezeket a kérdéseket Jókai Mór teszi fel egyik kisebb elbeszélésének az élén s a feleletet nem adja meg rá, de az elbeszélésben egy református lelkipásztor történetét mondja el.

A régi jó református papok valóban ilyen pályán haladtak és megállták helyüket embe-
rül. Mostanában sokszor halljuk, hogy a ma lelkipásztorának nem elég a régi kitaposott ösvényeken haladni és új utakat kell keresni, ha magasztos hivatásának megfelelni akar. Nem is lehet senkinek kétségbe vonni, hogy ez a kívánság helyén való, hiszen természetes, hogy amint halad a kor, változnak a viszonyok, fejlődnek az igények, úgy haladni, változni, fejlődni kell a lelkész munkakörének is, és igen szomorú volna, ha épen a pap, akiről a régi példaszó azt tartja, hogy ha jó, holtig tanul, nem akarná megérteni a kor intő szózatát.

Am ebből legkevésbé sem következik az, hogy azokat a régi jó papokat, akik a maguk korának igényei szerint, a maguk korának viszonyaihoz alkalmazottan híven és méltóan teljesítették nemes hivatásukat, azért, mert a mai kor ideáljának nem mindenben lehettek kifejezői, a maguk igazi nagy érdeme szerint meg ne becsüljük s nagyságukat őszinte tisztelettel el ne ismerjük. Aristoteles nagyságát nem csökkent az, hogy a francia forradalom eszméit nem ismerte s Archimede-
st nem teszi kisebbé az, hogy Amerika létezéséről nem tudott. Mindenkint a maga korának mértékével kell megmérni, s ha aszerint nagynak találhatjuk, nem szabad lekicsinyelni amiatt, mert későbbi időben másféle mérték vált szükségessé.

Két nagynevű református papunk halt meg a közel napokban, mindkettő olyan, aki a maga korának szükségletei szerint a legkülön-

bül teljesítette feladatát s méltó arra, hogy a jelen kor fiának sok vonatkozásban, de különösen a kötelességteljesítés tekintetében példaképül szolgáljon.

Könyves Tóth Kálmán, az országos nevű debreceni lelkész az egyik. Nagy idők tanúja, aki apró gyermek korában kénytelen volt megismerni a hazáért szenvedés dicsőségét s az egész országtól ünnepezt apa nagyságának keserűségét. Szomorú tapasztalás volt ez a kis gyermekre nézve, de egyszersmind kitűnő iskola a folytonos munkálkodás megszokására. Az Istentől nyert tehetséget kevés ember gyümölcsöztette olyan csodálatos és végig sem lankadó szorgalommal, mint Könyves Tóth Kálmán. Fiatalabb éveiben, míg Kunszentmiklós és Lacháza nyugodalmasabb parochiáin szolgált, az irodalom terén fejtett ki páratlanul gazdag tevékenységet. Irodalmi műveinek úgy száma, mint sokfélesége bámulatra kellő és bizonyára sokan vagyunk még élők Magyarországon, akik az olvasás gyönyörűségét gyermekkorunkban a K. Tóth Kálmán írásaiból ismertük meg. Majd mikor négy évtizeddel ezelőtt, férfikorának legszébb idején debreceni pappá lett, anélkül, hogy az irodalomhoz hűtelenné vált volna, a lelkézi szolgálatban teljesített szinte emberfeletti munkát, hiszen volt idő, amikor agg lelkésztársai mellett csaknem egyedül végezte nagy Debrecenben a lelkipásztori teendőket. Késő vénséggel áldotta meg az Úr, de soha, élete legkésőbbi szakában sem húzódott el a reá váró feladatok elől, sőt rossz néven vette, ha, aggkorára tekintettel, kimélni akarták hanyatló erejét. Bizony a legodaadóbb munkások példaképe volt ő, aki a tiszteletnek és hálának legnagyobb mértékét érdemelte ki gyülekezetétől.

A másik Németh István, a dunántúliak szelídlelkű ősz püspöke. Majd másfél évtizeddel fiatalabb Könyves Tóth Kálmánnál, de maga is túl az első határon, melyet a biblia az emberi élet számára kijelöl. Előbb pápai kollégiumi tanár, majd az utolsó tíz évben püspök, s mindkét feladatkörében a jószívűség és nemeslelkűség megtestesítője. A püspökséget nem kereste, de egyhákerületi főjegyzői érdemes szolgálatával

Ennek a kettős számnak az ára 3000 korona.

és egyéniségének szeretetreméltóságával bőven kiérdemelte. Ő meg, — ami tán még nagyobb próbáltatás — élete végén volt kénytelen a honfibanat keserűségét saját személyében is elviselni, amidőn székhelyét a foglalók miatt el kellett hagynia s öreg korban új lakóhelyet keresni. Ez a csapás sem vette el sem munkakedvét, sem lelkének nemes és igazi istenfélelemből származó derűjét s az örhhelyen, ahova állították, utolsó lehelletéig híven teljesítette szép és terhes kötelességét. Egész egyházkerülete méltó gyásza kísérte sirjába.

Tiszteld a te atyádat! — ez a parancsolat nemcsak a test szerint való atyáinkra szól, hanem azokra is, akik lelkünk építői példaadásukkal. Mélységes tisztelettel emlékek iránt, hozzájuk méltó voltunkkal becsüljük meg a régi jó református papok e nemes példáit.

Kultura és sajtó.

Dr. Szentpéteri Kun Béla egyetemi tanár júl. 13-iki sajtóvasárnapi előadásából.

A társadalom berendezése, vagy — ha úgy tetszik — a politikai viszonyok, meg a művészetek fejlődése között természetszerű összefüggés van. Ez az összefüggés szembeötlő már a művészetek különböző ágai szerint is. Azok a művészetek, amelyek egy-egy, vagy kevés embernek a gyönyörködtetésére alkalmasak s amelyek előállítása nagyobb anyagi áldozatot kíván, mint első sorban az építészet, de a szobrászat, festészet, a magasabb tudomány is, könnyebben virulnak arisztokratikus társadalmakban, amelyekben egy-egy hatalmas, gazdag pártfogó a maga gyönyörködtetésére és a maga nagy vagyonával szívesen adja a művész munkájához szükséges eszközöket. Példa a középkor, mely a kultura egyetemességében hátramaradott volt, ám hatalmas templomoknak és palotáknak, valamint azokat díszítő szobroknak és képeknek csodás mesterműveit hagyta reánk s melyben az akkori idők mértéke szerinti tudományosságának művelésére egy-egy fejedelem, vagy főúr, mint a mi Mátyásunk, vagy, kivált az olaszok közt igen sok hatalmas, el sem hihetőnek látszó összegeket fordított. Az olyan művészetek ellenben, amelyek aránylag kevés anyag felhasználásával tömegeknek gyönyörködtetésére képesek, mint a színjáték s méginkább a zene, a költészet, a szónoklás, inkább a demokratikus társadalmakban érvényesülnek. Bizonyosság erre minden nemzetnek szabadságeszméssel telített korszaka.

*

De a politikai viszonyok és művészetek állapota között van másik kapcsolat is. Az nevezetesen, hogy mindegyik művészeti ágban, abban is, amelynek inkább az arisztokratikus, abban is, amelynek inkább a demokratikus társadalom kedvez, a tisztán esztétikai szempontok könnyebben érvényesülnek az arisztokrácia, a gyakorlatiasak könnyebben a demokrácia mellett. Meglehet ezt is

érteni. A vagyon és műveltség egyenlőtlen megoszlása mellett találkozunk egy-egy mecénás, akinek van elég vagyona a művész megélhetését biztosítani és elég jóízűsége megengedni neki, hogy a szépet magáért a szépet művehesse. Bizonyára sok fényes tehetség, akinek nem áll módjában ilyen jóltevőt feltalálni, vagy annak szeszélyeihez alkalmazkodni, elkallódik így, vagy szerencsétlen koldusként tengődik s tán az az egynehány is, aki pártfogót lelt, csak valamivel különb helyzetet foglal el az udvari bolondnál, de szerény állapotában igazán a művészetének élhet. Míg demokráciában, mivel többé nem egy-két dús és finnyás előkelő, hanem a türhető sorsban levő s jórészt fejletlen izlésű milliók sokasága tud és akar a művészetben gyönyörködni, több és jobb lesz a művész számára is a megélhetési alkalom. A vagyon és műveltség egyenletesebb megoszlása módot ad nagyobb számú művész foglalkoztatására s a munkát megbecsülő társadalom úrrá teszi a művészt maga fölött. Ezért kívánatosává válik a művészettel foglalkozás nemcsak azokra nézve, akikben az isteni szikra lángalobbant, hanem azokra is, akik ügyeskedéssel csupán könnyű megélést keresnek. A sokfejú és különböző izlésű gazdának, a tömegnek tetszését kiérdemelni ám nem mindig az igazi szép művelésével lehet, sőt e gazda sokszor nem is kíván valódi művészetet, megelégszik a mesterkedéssel is. A művészeti alkotások létrehozására pártfogó főurak helyébe üzleti vállalkozások keletkeznek, amelyek nem szépet, hanem hasznot keresnek s a maguk kívánságához alkalmazkodásra kényszerítik a művészt. A művészet berkeiben a remek alkotói mellett tanyát ütnek az üzletemberek, akik nem is tudnak, nem is törekszenek művészi szépet alkotni, beérik azzal, hogy a közönség tetszését kenyeretadó aprópénzre váltsák fel. Valamikor minden színész földönjáró csillag volt, minden író istenfinek mondtak s vajjon a gázsiért becsületes elszántsággal megdolgoló színészeknek, meg a szenzációs riportokat lelkiismeretes pontossággal összeíró újságíróknak hány tart ma számot erre a nevezetre?

*

Abból, hogy a művészet köre ilyen módon kitágul s áttérjed olyan területre is, mely valójában már nem az övé, magában véve még nem származik semmi veszedelem, sőt bizonyos jó eredmény is következik. Az nevezetesen, hogy sokan, akiknek különben semmi részük sem volna a művészet élvezéséből, ha alsóbb rendű, azt mondhatnám: ál-alakjában is, de legalább megismerkednek vele. Származhatik azonban veszedelem két okból. Egyrészt azért, mert némelyek a kontár üzletemberek munkájától kedvet veszelve, lenézik és semmibe veszik általában a művészetet. Másrészt azért, mert mások épen az élelmes kontárok ügyeskedésében találják a gyönyörködtetőt, s nem tudják megbecsülni az igazi művészetet. A művész pedig, sokszor még az igazi képességű is, azt tapasztalva, hogy nem a művészi szép kultusza, hanem a fejletlen, vagy elferdült izlésű közönség tetszése adja

a fehér kenyert, alkalmazkodik a közönség fejletlen, vagy ferde ízléséhez, sőt a figyelmet riktó produkciókkal vonva magára, a közízlést még alább szállítja.

Am mindezekből nem az következik, hogy a demokrácia a művészetek aláhanyatlását és az ízlés megromlását szükségképen maga után vonja, csak az, hogy mivel ez a veszedelem folyton fenyeget, a demokrata társadalom műveltebb és jobb ízlésű rétegének teljes erejével, anyagi és szellemi támogatásával oda kell állani a helyes irányú, a szépet és neme-et kultiváló művészet segítésére, hogy így a közízlés emelésével a valódi művészet fennmaradását és emelését biztosítsa.

Iskola

A debreceni református kollégiumban

a tápintézeti és internátusi díjak az 1924—25-ik tanévre így vannak megállapítva:

I. Tápintézeti díjak: Díjfokozatonként 20, 60, 120 és 180 arany korona az egész tanévre. Fizetendő félévi vagy negyedévi előleges részletekben papirkoronában, az aranykoronának arra a hónapra megállapított átszámítási értéke szerint, amely hónapban a díj esedékes. Fizetési határidők: félévi fizetésnél szeptemberben a beiratkozáskor és február 1., negyedévi fizetésnél szeptember eleje, november 15., február 1. és április 15. Havi díjfizetés csak a III. és IV. díjfokozatra felvett egyetemi hallgatóknak van megengedve. Havi díj a III. díjfokozatban 15., a IV. díjfokozatban 22,50 aranykorona. Minden tápintézeti tag evőeszköz használati díj címén félévenként 1 aranykoronát fizet.

II. Internátusi díjak: Gimn. és tanítókép. tanulók lakásdíj díjfokozatonként 2, 6 és 10 aranykoronát fizetnek félévi előleges részletekben.

Egyetemi hallgatók évi lakásdíja díjfokozatonként 12, 30, 70 és 100 aranykorona. Kedvezményes lakásdíjra csak oly egyetemi hallgatók vétettek fel, akik a tápintézetben élnek; ezeknek tápintézeti és lakásdíj kedvezménye ugyanazon díjfokozat szerint állapítatik meg. Fizetési határidők ugyanazok, mint a tápintézeti díjknál. Havi fizetés itt is csak a III. és IV. díjfokozatban van megengedve. Havi lakásdíj a III. díjfokozatban 8,75 aranykorona, fűtéses hónapban 12,25 aranykorona, a IV. díjfokozatban 12,50 aranykorona, fűtéses hónapban 17,50 aranykorona.

III Jövőre az orvostanhallgatók közül is részesíthető legfőleg 10 kedvezményes díjú ellátásban. Nem protestáns vallású tanulók, továbbá csak lakást kérő egyetemi hallgatók kedvezményben nem részesíthetők.

A tápintézeti és internátusi díjakat az egész félévre meg kell fizetni. A III. és IV. fokozatú azon egyet. hallgatók azonban, akik havonként fizetnek, csak azokról a hónapokról kötelesek fizetni, amelyekben az ellátást igénybe veszik.

Darab-hónapra napi díj szerint kell fizetni. Napi díj a tápintézetben 80, az internátusban 50, fűtéses hónapban 70 arany fillér.

Aki a díjat a megállapított határidőig be nem fizeti, a késedelem minden megkezdett naptári hónapjára a hátralékos tartozás után 4% kamatot fizet.

IV. Tápintézeti ellátást és lakást ugyanazon kérvényen kell kérni. A kérvényt a gimn. és a tanítóképző tanulók aug. 10-ig az illető intézet igazgatóságához, egyet. hallgatók aug. 20-ig a kollégium igazgatóságához intézzék és küldjék. Mellékelni kell az iskolai bizonyítványt, egyetemi hallgatóknak az érettségi bizonyítványt, illetőleg a lecke-könyvet. Orvosi bizonyítvány is mellékelendő, hogy a folyamodó egészségi szempontból nem esik kifogás alá. Kedvezményes helyre folyamodó mellékelje ezenfelül keresztlevelét, szüleinek vagyoni és jövedelmi viszonyait pontosan feltüntető hatósági bizonyítványt, továbbá hatósági vagy lelkészi bizonyítványt a családtagok számáról és koráról. A párnát, takarót, lepedőt mindenki magával hozza, gimn. és tanítókép. tanuló az ágyterítőt is; mosatásról kiki maga gondoskodik.

Közelet

ORLE konferencia és közgyűlés Pápán.

Országos Református Lelkészségi Egyesület Pápán f. évi aug. 22—24-én konferenciát, aug. 25-én kongresszust tart és aug. 26—27-én Keszthelyre és Balatonra tanulmányi kirándulást rendez; lelkészek, valamint a belmisszió iránt érdeklődő világi tagok (tehát lelkésznék és családtagok is) jelentkezhetnek harmincezer korona beküldésével aug. 5-ig, s ötvenezer kor. beküldésével aug. 15-ig dr. Vass Vince theologiai igazgatónál Pápán. Az állami vasutak és az állam által kezelt helyi érdekű vasutak vonalaira személy- és vegyesvonatokon Pápára és vissza félárú jegy váltására jogosító igazolványokért ugyancsak dr. Vass Vincéhez kell fordulni: világosan kitüntetve az egyes személyek nevét, jellegét (lelkészi vagy belmissziói világi tag) lakóhelyét, utolsó postáját, azt a vasúti állomást, amelyen az utazást megkezdeni óhajtják. Aki már a jelentkezési díjat beküldötte, elég egy levelezőlapra jelentkezni az igazolványért a fenti adatokkal. Minden résztvevő ingyen lakást kap, hozni kell egy lepedőt és takarót. A napi kedvezményes ellátás (reggeli, ebéd, vacsora) személyenként nem lesz több harmincezer koronánál. Aki a balatoni kiránduláson részt óhajt venni, még százezer koronát küldjön dr. Vass Vincéhez jelentkezési díjúl, mely összeg elsősorban menetdíjra fordítatik. Jelentkezés végső határideje aug. 15. Étkezést és éjjeli szállást tíz nappal előre kell megrendelnünk, ezért utólagos jelentkezést semmi szín alatt sem fogadunk el.

Sorrend a következő:

Augusztus 21-én megérkezés, Pápa megtekintése, ismerkedési vacsora a főisk. konviktusban.

Augusztus 22-én megalakulás, hat előadás. Kollégium és könyvtár megtekintése, este a „Jézus élete” film előadása. Aug. 23-án hét előadás, az Ökollégium, nyomda, leánynevelőintézet megtekintése. Este a „Quo vadis?” film előadása. Aug. 24-én vasárnap ünnepi istentisztelet és közös úrvacsora; egyházi beszédet dr. Ravasz László püspök, úrvacsorai beszédet dr. Baltazár Dezső püspök, ORLE elnök tart. Lelkészek palástban jelenjenek meg! Délelőtt egy előadás, délután 3 órakor ORLE választmányi ülés; este 6-kor vallásos estély Haypál Benő, Baja Mihály, Muraközy Gyula, Szabó Imre, Varga Ferenc, Leel-Össy Árpád, Olé Sándor, Kálmán Farkas lelkészek közreműködésével. A konferenciái előadások a következők: Tóth Lajos pápai theol. prof. „A profetizmus lelke”; Pongrácz József th. prof. „Az úrvacsora a bibliában és az őskeresztény gyülekezetben”; dr. Erdős Károly debreceni th. prof. „Szemelvények az úrvacsora történetéből”; dr. Lencz Géza debreceni egyetemi prof. „Az úrvacsora dogmatikát szempontból”; dr. Vass Vince pápai th. prof. „Az úrvacsora hatása a gyakorlati keresztény életre”; Csizmadia Lajos pápai th. prof. „Az úrvacsora kiszolgáltatási módjai a különböző külföldi egyházaknál és szektáknál”; dr. Kovács J. István ny. államtitkár, budapesti th. prof. „Kálvinista kulturpolitika”; Kiss Ferenc debreceni egyetemi tanár „Lelkipásztori látogatás”; dr. Tankó Béla debreceni egyet. tanár „Kant gondolatai a vallásról”; Marton János sárospataki th. prof. „Emlékezzünk régiokról (aktualis egyháztört. dátumok)”; dr. Révész Imre debreceni lelkész két előadása: „A magyarországi protestantizmus történetírásának jelenlegi állása (eredmények, problémák, feladatok)”; „A magyar romantika egy torzszülötte krypt-katholikus kálvinista pap”; ifj. Victor János budapesti lelkész „Adventicizmus — millenizmus”; Czeglédy Sándor ORLE alelnök: „A református lelkipásztor és a tudomány”. — Aug. 25-én reggel 8 órakor ORLE közgyűlése, melynek főbb pontjai: Baltazár D. püspök elnöki megnyitója; üdvözlések; Csikesz Sándor debreceni egy. tanár titkári jelentése; jelentés az ORLE könyvkiadó alapjáról, pénztárjáról, lapjáról; Kiss Ferenc egyet. tanár jelentése a Kálvineum árvaházról stb. Délben közebed a városi, vármegyei társadalmi kiküldöttek részvételével; az ünnepi beszédet Czeglédy Sándor ORLE alelnök tartja. Délután a Petőfi-, Jókai- és Szabadságharc-émlék megkoszorúzása. Este a Pápai Református Nőegylet szeretetvendégsége. Aug. 26—27-én tanulmányi kirándulás Keszthelyre és Balatonra.

Felhívunk minden református lelkészt és a belmissió iránt érdeklődő gyülekezeti vezető férfiakat és nőket, hogy megjelenésükkel segítsék a reformátusok pápai ünnepi hetét minél impozánsabbá tenni.

Csikesz Sándor,
ORLE főtitkára.

Theologus konferencia.

A csonkaország négy református theológiájának ifjúsága négy év óta esztendőről-esztendőre összejön közös dolgainak megbeszélésére. Az idén a mi egyházkerületünk területén a hajduhadházi és hajduböszörményi gyülekezetek vendégszeretettel elvették az ifjú Timotheusok.

A budapestiek és pápaiak június 27-én kora délután érkeztek Debrecenbe, ahol a kollégiumi konviktusban elköltözték az egyszerű, de ízletes ebédet. Délután, a debreceniekkel megszorodva, egynegyed hétkor érkeztek Hajduhadházra, ahol Molnár Zoltán helybeli lelkipásztor és hitbuzgó felesége gondos előkészítése után minden diák elhelyezkedett. A sárospatakiak a két órával később érkező vonattal jöttek. — A konferencia Hajduhadházon csak egynapos volt, mert a szombati előadások és megbeszélések után vasárnap délelőtt istentisztelet, délután vallásos ünnepély volt.

A szombati nap reggelén a gyülekezeti istentiszteletre sereglettünk egybe, amikor is Seres Béla (Debrecen) imádkozott. — A megnyitó előadást dr. Erdős Károly lelkészkepzőintézeti igazgató tartotta, a többi előadó aznap Ábrahám János (Theologus a modern társadalmi élet küzdelmeiben [Pápa]), Csorba Zoltán (Gyakorlati munkák az ifjúság körében [Budapest]), Molnár Lajos (Theologus szövetség [Budapest]) volt, akik témájokat kedvesen és érdeklődően ismertették alapos eszmecserét váltva ki a konferencia tagjaiból.

Vasárnap (június 29.) délelőtt a lelkészi szolgálatot dr. Erdős Károly végezte, délután a vallásos ünnepélyen dr. Vass Vince pápai theol. igazgató tartott mélyenjáró bibliamagyarázatot. Ezenkívül közreműködött Erdőssy Vilmosné úrnő művészi szóló-énekekkel, Szigethy Gyula (Debrecen) orgonajátékkal, Molnár Lajos (Budapest) és Boda Ferenc (Debrecen) szavallatokkal, a budapesti theologusok karénnel. A zárószavakat Peleskey Sándor szenior mondotta, megköszönve a gyülekezet szeretetét és támogatását, amire Molnár Zoltán lelkipásztor válaszolt szívből jövő szavakkal.

Valóban megragadó és a lélekbe kitörölhetetlenül bevésődő volt az az általános szeretet, amelylyel ennek a nagy alföldi gyülekezetnek tagjai, megértvén a konferencia nemes célját, igyekeztek segítségünkre lenni. Akik ifjaink közül a Tiszántúl tipikus gyülekezeteit csak hírből hallották, lelki gyönyörűséggel szemlélték a hataimas kéttornyú templomot, örömmel hallgatták a buzgó lelkipásztornak ajkáról a gyülekezeti élet megelevenedésének mozzanatait és sohasem felejtik el azt a szíves vendéglátást, amelyben az egyes családoknál részök volt. A konferenciának gazdag eredményei között igen számottevő az, hogy a hajduhadházi gyülekezet tagjai megszerették ifjainkat s hittanhallgatóink megismerték az alföldi magyar egyik típusát családja körében.

Vasárnap délután 6 óra tájban ifjaink ámentek, per pedes apostolorum, a hajduk régi fővárosába: Hajduböszörménybe. A 12 klm. meg-

tevése nem volt könnyű munka, de nem volt le-
bírhatatlan sem, úgyhogy este $3/4$ órakor már
valamennyien együtt vacsoráztunk a Kálvineum-
ban. A beosztás ugyanis az volt, hogy Hajdu-
hadházon ismerjék meg ifjaink a hajduk családi
életét, Hajduböszörményben pedig a Kálvineum
szellemét. Ez teljes mértékben sikerült is, mivel
a hajduböszörményi eklézsia presbiteriuma úgy
határozott, hogy a theologus ifjaknak a Kálvineum-
ban való ellátása folytán felmerült költségeit fedezi.
A Kálvineumban pedig az alapító lelkészek áldozat-
készségének nyilvánvaló bizonyosságát, vitéz Kőszegi
Frigyes kálvineumi igazgatóban és feleségében az
önfeláldozó munkásság mintaképét, a jelenvolt Kiss
Ferenc egyetemi tanárban s a jelen nem volt, de
munkája által köztünk tudott dr. Baltazár Dezső
püspökünkben az evangéliom lelke által vezérelt
alkotókat látták meg a jövő lelkipásztorai. Legyen
bennök e látás a jövő alkotások kovásza!

A hajduböszörményi konferencia előadói vol-
tak hétfőn (június 30.) dr. Vass Vince (A szemé-
lyes hit fontossága), Perpéth Ferenc (Debrecen) és
Molnár Lajos ([Budapest] a Közlöny), Incze Gábor
(Életfejlődés-valláshaladás [Budapest]); kedden Áb-
rahám János (A theologusok egymás között), dr.
Vass Vince (A spiritizmus). Kedden délelőtt virá-
got tettünk a Bocskay szobrára, ahol Nagy Sándor
Béla (Sárospatak) beszélt a dicséretirő Nagy István
síremlékére, ahol Solymosi József (Debrecen) mon-
dott kegyeletes szavakat.

Kedden délután vallásos ünnepély volt, ame-
lyen a nagy értékű bibliamagyarozatot Kiss Ferenc
egyetemi tanár tartotta. Az ünnepély szépségéhez
hozzájárult Nagy Sándor Béla (Sárospatak) imád-
kozásával. Erdőssy Vilmosné úrnő gyönyörű éne-
kével, Mátyás Lajos (Pápa), Benedek László (Buda-
pest) szavallatokkal, Maller Kálmán (Pápa) magán-
énekszámával, Varga Béla helybeli orgonista-éne-
vezér művészi játékával, a debreceni kis Kántus
karénekekkel és Peleskey Sándor búcsúbeszédével.

Emlékezetes marad mindvégig a vacsora és a
zárógyűlés, amikor is hálás köszönettel váltunk
meg mindazoktól, akik szeretetteljes segítségükkel
ezt a konferenciát lehetővé tették. S ha ők nem
felejtenek el minket, úgy az is bizonyos, hogy mi
is mindig a friss emlékezet üdeségével gondolunk
mindenkor Hajduhadház polgáraitra és a hajdu-
böszörményi gyülekezetben épült Kálvineumra.

Halottaink

Németh István dunántúli püspök, amint
lapunk zártakor értesülünk, július 29-én jobb ha-
zába költözött. Józan gondolkozású és bölcs ítéletű
férfiú volt, akinek elhunytja fájdalmas veszteség
egyetemes egyházunkra is.

Ludányi Bay Lajos a nagybányai egyház tb.
főgondnoka, a beregi egyházmegye tanácsbírája
munkás életének 52. évében július 17-én elhunyt.
Egyházunknak őszinte, buzgó és példaadó tagja volt.

Kovács Gyula tiszaozlári református lelkész,
megrendítő szerencsétlenség következtében, július
hó 20-án délután 37 éves korában meghalt. A
katasztrófa úgy történt, hogy a faluban egy hat-
éves gyermek gondatlanságából tűz támadt, amely
oly gyorsan terjedt, hogy a községháza és a refor-
mátus lelkészlak is hirtelen lángba borult. Mikor
az istentiszteletre készülő lelkész a veszedelmet
látta, levetette palástját és a mentés élere állott.
De amint egyéb ingóságok biztosása után még az
egyház anyakönyvei és könyvtára megmentése vegett
is a már égő házba bement és vele együtt a fele-
sége is: íme a ház teteje borzasztó roppanással
beszakadt és Kovács Gyula a feleségével együtt s
a még utánuk rohant cselédasszony és ennek
leánya is a lángok martaléka lett. Négy árva
maradt utánuk. A legkisebb öt éves. Temetésük a
község és környék lakosságának mélyeséges részvéte
mellett ment végbe július hó 27-én délelőtt. Az
Úr emelje fel és vigasztalja meg a porba sújtott
lelkeket és adjon nekünk megnyugvást, mikor
csak homályt találunk előttünk és mélységet. Az el-
hunytak emlékezetét kegyelettel őrizzük szívünkben.

Tóth Ede szentpéterszegi református lelkipász-
tor folyó évi július hó 16-án 55 éves korában,
Debrecenben, ahol gyógyulást keresett volna, esen-
desen elhunyt. Porsátorát Szentpéterszegre szállí-
tották és nagy részvét mellett ott temették el. A
jeles szónoki tehetségű, áldásos tevékenységű,
hivatásos hű lelkipásztor jó emlékezete gyülekeze-
tében, közelebbről pedig az öt méltán gyászoló
özvegye és korán árvaságra jutott gyermekei, úgy-
szintén anyósa, testvére, sógorai és sógornői szí-
vében kitörölhetetlenül él. Legyen áldott emlékezete.

Különfelek

Egyházkerületi közgyűlés. A július 22-én
kelteztett egyházkerületi elnökségi meghívó folyó
évi szeptember 25-re d. e. 9 órára tüzte ki
az egyházkerületi közgyűlés idejét. Az egyház-
megyék szeptember 1-re küldjék fel a felterjesz-
tendő ügyeket. A bírósági ülés 25-én d. u. 3 óra-
kor lesz, az esperesi értekezlet 24-én d. u. 3 óra-
kor. Az egyházmegyei képviselők névsora szept.
hó 1-ső napjáig küldendő be. Az egyházkerületi
pénzügyi bizottsági gyűlés szeptember 15-én d. u.
3 órakor lesz megtartva.

Könyves Tóth Kálmán temetése a debre-
ceni gyülekezet és a város közönségének nagy
részvéte mellett július hó 18. napján délelőtt ment
végbe. A 87-ik életévében és lelkipásztorságának
62. esztendejében elhunyt pátriárka ravatalát az
ispotályi lelkészlakon történt temetési éneklés után,
11 órára a kistemplomba kísérte át a gyászoló
közönség, ahol is a városi dalegylet alkalmi éneke
és a gyülekezeti közének után dr. Tankó Béla
egyetemi tanár, az elhunyt nagy férfiú lelkipásztori,
írói, hazafiúi, családapai, férji, rokoni és köztár-
sadményi egyéniségét, jellemét és elévülhetetlen
érdemeit híven méltató, nagy hatású emlékebeszéd

tartásával búcsuztatta el az Úrban elhunyt hű szolgát az agg Simeon eme szavai alapján: „Mostan bocsátod el, Uram, a te szolgádat. a te beszéded szerint, békességben, mert látták az én szemeim a te idvességedet“ (Lk 2. 29. 30.) A remek beszédre következő imádság és énekek után a résztvevők népes serege a Kossuth-utcai temetőbe kísérte ki a díszes érekoporsóban nyugvó halottat, ahol is dr. Révész Imre lelkész az elhunyt érdemdús szolgatársához mindenben méltó, megható, felemelő és vigasztalással teljes síri beszédet mondott, melynek elhangzása után leeresztették a koporsót a családi sírboltba, a boldog feltámadás reménysége alatt. — A presbiterium július 19-én tartott gyűlésében testületileg juttatta kifejezésre az egyház nagy halottjának nyilvánított Könyves Tóth Kálmán gyászoló családja iránt azt a mély részvétet, amelyet megfelelő módon, érdemi kiemelésével, jegyzőkönyvében is megörökített. A temetés alkalmából elhangzott beszédek is mind be lesznek iktatva egész terjedelmileg az egyház jegyzőkönyvébe. Az ispotályi felügyelő lelkészi teendők ideiglenes ellátásával Nagy István vallástani lelkész bízott meg. Egyebekre nézve pedig a presbiterium a maga idején fog intézkedni. Megemlítésre méltó, hogy a gyászesetről, a családon kívül, a református egyház is adott ki 42 éven át hűséges lelkipásztora elhunytáról, benső kegyelettel, mintaszerű gyászjelentést, amelynek búcsuszavaival szólván: „Áldott legyen a hű pásztor emlékezete!“

Negyvenöt éves érettségi találkozó volt július 8-án, amikor is Dr. Révész Kálmán, Sulyok István, Végh József, Márton Sándor főerdész, Muraközy László gyógyszerész, Nagy József tanítóképző int. tanár, Kerekes Gyula máv. főfelügyelő, Dr. Magoss György és Dr. Tüdös Kálmán találkoztak.

A debreceni egyháznak tíz érdemes tanítója vonult nyugalomba ez iskolai év végén. Az egyház június 29-én iskolaszéki dísz közgyűlésen vált meg a tíz kiváló munkástól, akik legalább 40 évet töltöttek hivatásuk mezején. Dávid Mihály, Kiss Lajos, Szécsényi István, Kálmán Lajosné, Káposztás Imre, Szemere Lajosné, Kalmár Ignác, Nagy Imre, Simon István és Szentjóby Kálmán mind olyan nevek, amelyeknek viselőit nemcsak aktiv mivoltuk tette ismeretessé, hanem a jeles tanítványok hálás szeretete teszi emlékezetessé és kegyeletessé.

Lelkész meghívás. A halmi gyülekezet Kürthy Károly szamoskőrödi lelkipásztort hívta meg prédikátorául. Ad multus annos.

Harmincéves lelkészi találkozó volt július 6-án délután Dr. Baltazár Dezső püspökünk zelemeri tanyáján, ahol összejöttek öten (Dr. Baltazár D., Dr. Lencz G., Vasady L., Baróthy Béla és G. Szabó Mihály), akik 3 évtizeddel ezelőtt végezték a teológiát. Volt tanáraik közül Dr. Erdős József vett részt a kedves találkozón.

Lelkészcserézés más egyházkerületben. A bodajki gyülekezet Bakó Zoltán balatonkenesei püspöki káplánt hívta meg pásztorául.

Sajtóvasárnapot tartott igen sikerült vallásos délután keretében a debreceni Templomegyesület július 13-án. Ez alkalommal az építő biblíamagyarázatot Soltész Elemér tábori püspök, az eszméletető előadást dr. Sz. Kun Béla egyetemi tanár, az ismertető beszédet Kocsis János titkár tartotta. Közreműködött még Zábrátzkyné Várady Margit hatalmas szülő énekével, Hammerstädt János művészi orgonajátékával, Baja Mihály mély érzésű költeményeivel, a Templomegyesületi Vegyeskar szép énekeivel és dr. Révész Imre áldásmondásával és buzgó záróimádsággal. Az ünnepélyen Debrecen református társadalmának minden részéből jelen voltak azok, akik a nemes és jelentős ügy iránt érdeklődnek.

Dr. Beach Sylvester amerikai lelkipásztor, mint az amerikai presbyterian egyház hivatalos kiküldöttje július 12—14. napjain Debrecenben időzött a szintén tanulmányúton levő Laky Zsigmond amerikai lelkipásztor feleségével. Itt időzése alatt két ízben nyílt alkalma hosszasan beszélni: 12-én a lelkésztestület összejövetelén, 13-án d. e. 11 órakor a Kistemplomban. Előbbi helyen erdélyi útjáról mondott értékes élményeket, utóbbi alkalommal az Írást magyarázta tanulságosan. Mindkét ízben dr. Erdős Károly tolmácsolta, aki kalauza volt a főgimnázium, kollégium és felsőbb leányiskola megtekintésénél. A diakonisszaképző-intézet és a rendőraltisztok számára tartott és Uray Sándor által vezetett vallásórán betekintést nyert a mi belmissziói munkánk kereteibe.

A legutóbbi vitézavatáson debreceni kollégiumunk háznagyát, ifj. Agárdy Lajost vitézzé ütötte a Kormányzó Öfömméltósága. Vitéz Agárdy Lajost szívből üdvözljük. Vivat.

A magyarországi református egyház egyetememes kecskeméti jogakadémiájának kormányzó bizottsága a római jogi tanszékre dr. Gergely Györgyöt hívta meg, a többi tanszékre pályázatot hirdet.

50 évi találkozás. Egy-egy konszolidáris theologus osztályban sem volt a baráti szeretet, ragaszkodás, kollegiálitás annyira élénk, mint az 1874. évben végzett hittanhallgatók között. Ők előbb 10 évenként, majd öt évenként, sőt utóbb évenként megtartották a találkozót, utóbb sorba a barátok lakóhelyén. Ennek menetét utóbb a háború zaja megzavarta. Tukaes Lajos, a legszívélyesebb jó barát, nagykarolyi egyházmegyei esperes, július 24-re megkísérelte a régi jó idők emléket megeleveníteni azzal, hogy az 50 évvel ezelőtt végzett 25 tanulótag közül a még élő hat kollégát Debreczenbe hívta meg találkozásra. Megjelentek Tukaes Lajos nyirmeggyesi lelkész, Gacsal János torontálvásárhelyi nyugalmazott lelkész, Szabó László tiszai nyugalmazott lelkész és Szücs János, a régi rendszer szerint akadémikus rektorán. Püspökladányban működő tanító. Szücs József Feketegyarmatról, a megszállott területről nem tudott eljönni: Pánczél József gádorosi nyugalmazott lelkész szintén akadályozva volt a megjelenésben. Hozzájuk csatlakozott még a két évvel korábban végzett Rózsa Sándor kollégiumi pénz-

tárnok is, aki ezzel az osztállyal, az egykori szilágysági cétus révén, meleg baráti kapcsolatban élt volt annak idejében. Július 24-én a kollégium oratoriumában lelkeket felemelő, megindító alkalmi imádságot mondott Tukacs Lajos. Az oratoriumi istentiszteleten részt vettek a családtagok is, a hitvestársak (Tukacs Lajosné Bajza Karolina és Gacsal Jánosné), gyermekek és unokák. Tisztelegtek a találkozó dr. Baltazár Dezső püspökünknel, aki délben, az Arany Bikában tartott társasbéd alkalmával szeretettel viszonzta a szívélyes látogatást. A délutáni időben a régi édes emlékek színterét, a Nagyerdőt, kereste fel a társaság s megtekintette az egyetemi építkezéseket. Végül búcsu vacsorára a régi Törő-féle Irsay és Németh-vendéglőbe gyűltek össze, hol már 25-re szaporodott a társaság. Jó késő ideig maradtak együtt, eldalolva néhány régi jó magyar nótát, a Csokonai Tihanyi echóját, a Csikóbőrös kulacsot stb. s borongó érzések közt váltak el egymástól, azzal a bús-sejtelmes kérdéssel: vajon látjuk-e még valaha egymást? . . .

Vallásánári vizsgák f. évi szeptember hó 4—5. napjain lesznek Pápán oly módon, hogy 4-én d. u. a bizottság előértekezlete, 5-én d. e. az írásbeli, d. u. esetleg, ha nagyobb számú jelentkező lesz, 6-án a szóbeli vizsgálatok. A vizsga díja egy q búza tőz-dei középára, továbbá az okmány-és bélyegdij (kb. 30,000 K). Felszerelt kérvények a theol. igazgatóságához adandók be aug. 25-ig.

Száz esztendő a nyomdavállalatnál. 1824-ben lépett a debreceni városi nyomda kötelékébe László Lajos, aki felszabadulván, ötven évnél több ideig dolgozott a sajtónál. Fia László Imre 1877-ben lett tanuló s most, mint a szedőosztály főnöke, immár 47 év óta működik a nyomdavállalatnál. Apa és fiú együttvéve tehát már száz évet töltöttek annál a nyomdánál, amely, mint egyházkerületünk tulajdona is, legközelebb áll hozzánk. László Imre, a mindenki által tisztelt László Bácsi pedig különös szeretettel állítja egybe hétről-hétre Lapunk hasábjait Olvasóink számára. A jó Isten adjon neki erőt a további évekhez is.

Közjótékonságáról, alapítványtevéséről közzismert férfiú munkáját egyik ügyfele 149,650 koronával felül honorálta. Nem fogadtatván el a túlhonorálás, a túlfizető kívánságához képest két arra érdemes szegénysorsú gimnáziumi tanuló segélyezésére lesz fordítható az összeg. A főgimnáziumi igazgató ajánlatára Hegyi József gimn. 7. oszt. tanuló részére 74,825 K, Békési Sándor 4. gimn. tanuló részére ugyanannyi adatott át a főgimnáziumi igazgató kezelése alá. Úgy a túlhonoráló adományozó, mint a túlhonorálást el nem fogadó nemes keblű emberbarát két szegénysorsú, jó tanuló növendék tanulmányi terhen jelentékeny összeggel könnyített. Hálás elismerés illesse mindkettőjüket érte!

Nyiregyházán július 6-án igen jól sikerült templomi ünnepélyt rendezett a Templomegyesületi Vegyeskar az ottani református Nőegylettel karöltve.

Adomány. Dr. Jókai Ihász Miklós, a pápai egyházmegye tanácsbírája, első fiú gyermeke születése alkalmából, a pápai lelkészözegek segélyezésére 4 milliót és évi járulék fejében 10 mm. búzát adományozott. Ő és az ő házanépe dicsérik az Urat.

Tandij és egyéb díjak a debreczeni református főgimnáziumban. Az 1924—25. isk. évben a református főgimnáziumban a következő díjak fizetendők: Tandij protestáns tanulóknak egész évre 20 arany K, félévre 10 arany K. Nem prot. tanulók a díj kétszeresét fizetik. — Mellékdíjak összege egész évre minden tanulótól 10 arany K. Az aranykorona mai értéke 17,000 papirkorona, amely azonban szeptemberig változhatik. Magántanulók tandija a fentebb megállapított díj 50%-ával több, tehát prot. tanulóknak 30 arany K, nem protestánsoknak 60 arany K. Magántanulók a következő vizsgadíjakat fizetik: protestánsok 1 mm. búzát, más vallásúak 2 mm. búzát. A mellékdíjakat épúgy fizetik, mint a rendes tanulók.

A tiszaföldvári református egyház július 29-ikén avatta föl három újharangját. Az ünnepi istentiszteletre özönlöttek a hívek, dacára az aratási szorgos munka kezdetének. Mindegyik harang megszólalásakor sortüzet adott a csendőrség. Az előimát Tóth László nagyrévi lelkész mondta buzgó áhitattal, a beszédet Harsányi Pál békésbáti esperes tartotta lelkesedéssel, Horváth Sándor a keresztelest végezte gyönyörű hangjával. Hét lelkész volt jelen; ezek között a helybeli evang. lelkész is, ki testvéri szeretettel vezette egyháza küldöttségét. Felemelő jelenet volt a díszpresbiteri gyűlésen, hogy egy negyedik harang beszerzésére 33 q búza gyűlt össze pár pillanat alatt.

Új református gyülekezet alakult folyó évi május hó 11. napján az aradmegyei Borosjenő községben, hol a legrégebb adat szerint már 1523-ban volt evangéliomi gyülekezet, mely is 1549-ben a róla elnevezett „jenei tractus“ középpontja lett. A török dúlások miatt azonban a lakosság annyira szétszóródott, hogy 1658-ban a gyülekezet megszűnt. Ám 1914-ben néhány buzgó hívő lépéseket tett az újraszervezés iránt, ami végre sikerült is. Az alakuló gyűlésen dr. Balogh Ernő kórházi főorvost, boldog emlékezetű Balogh Ferenc debreceni theol. tanár fiát választották meg az egyház gondnokául, ki a szervezés foganatosítása körül kiváló érdemeket szerzett. Megalakították a presbiteriumot is és 5000 leu bérért tágas termet vettek ki istentisztelet tartására. Az Úr kegyelme és áldása sokasodjék meg az új gyülekezet nagyjain és kicsinyjein egyaránt.

A kárpátaljai református egyházkerület június 26. és 27. napján tartotta meg első gyűlését Beregszászban Bertók Béla püspök és a betegeskedés miatt meg nem jelenhetett György Endre főgondnok helyettesítője dr. Polchy István elnöklése mellett. A közgyűlés tiltakozását jelentette ki a csehszlovák kormány abbéli törvényjavaslata ellen, mely szerint az állam, a pozsonyi egyetemen állítana fel az evangélikus falultással közös

református theologai intézetet, melynek nyelve a szlovák volna s miniszteri engedéllyel némely tárgy magyarul vagy németül is előadható volna. Ezenkívül még több sérelem mielőbbi orvoslását sürgette meg a közgyűlés.

Beiratkozási hírdetmény. A debreceni m. kir. tudományegyetemen mind a négy (ref. hittudományi, jog- és államtudományi, orvosi és bölcsészeti, nyelv- és történet-tudományi) karán a rendes beiratkozások az 1924/25. tanév I. felére 1924 szeptember 1-én kezdődnek és bezárólag 12-ig tartanak. Utólagos beiratkozásra engedélyt október hó 14-ig bezárólag az egyetem Rectora adhat. Utólagos beiratkozásnak azonban a megállapított létszám keretén belül csak azokra nézve van helye, akik valamely más főiskolán azért nem voltak felvehetők, mert ott a létszám betelt. Ezt a körülményt azonban az illető főiskolához beadott s a létszám betelte miatt föl nem vételt igazoló dékani záradékkal ellátott eredeti kérvény, vagy az illetékes kari dékán bizonyítványának becsatolásával tartoznak igazolni. A tudományegyetemre a fennálló törvények és rendeletek értelmében csak oly egyének iratkozhatnak be, akik nemzethűségi és erkölcsi tekintetben feltétlenül megbízhatók és csak oly számban, amennyinek alapos kiképzése biztosítható. E rendelkezések az előző tanévekben beiratkozva volt rendes és rendkívüli hallgatók beiratkozási jogát nem érintik, amennyiben nemzethűség szempontjából és erkölcsi tekintetben való megbízhatóságukat megfelelően igazolták. Beiratkozni csak engedéllyel lehet. Beiratkozásért tehát mindenkinek folyamodnia kell. A beiratkozási engedélyt kérő folyamodványt annak a karnak a dékánjához kell benyújtani, amely karban a folyamodó beiratkozni kíván. A beiratkozási engedélyt kérő folyamodványokat 1924. év augusztus hó 1. és 31-ike között kell benyújtani. A nemzethűség szempontjából és erkölcsi tekintetben való feltétlenül megbízhatóságnak elbírálása céljából minden első ízben folyamodónak a következő okmányokat kell folyamodványához csatolnia: 1. Születési anyakönyvi kivonat. 2. Középsikolai érettségi bizonyítványt. 3. Erkölcsi bizonyítványt folyamodónak eddigi magatartásáról, különösen a nemzethűség szempontjából (városi vagy községi e. öljáráságtól). 4. Közhatósági bizonyítványt a szülők foglalkozásáról, vagyoni helyzetéről s arról, mióta laknak jelenlegi lakóhelyükön, azelőtt hol laktak és mivel foglalkoztak. 5. Annak a középsikolának, amelyen a VIII. osztályt végezte, igazgatója által kiállított bizonyítványt eddigi magatartásáról és arról, alkalmas-e főiskolára való felvételre. A nemzeti hadsereg tényleges állományú tisztjei a m. kir. honvédelmi Miniszter írásbeli engedélyével kérhetnek beiratkozási engedélyt s akik csak az 1., 2. pont alatt említett okmányokat tartoznak bemutatni. Tényleges szolgálatban álló állami tisztviselők valamely tudománykarral csak felettes hatóságuk engedélyével iratkozhatnak be. A beiratkozási engedély ugyanannak az egyetemnek ugyanazon karán a hallgatók egész tanulmányi idejére érvényes. Két félévi megszakítás után azonban — kivéve a katonai szolgálatra történt behívást — az engedély megszűntnek tekintendő. A jog- és államtudományi karon előadott államszámvetésnek a kellő igazolás és az alaki előképzettség fentforgása mellett rendszerint hallgatókú váló felvétel tekintetében korlátozás ez idő szerint nem áll fent. A tandíjat a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr későbbben fogja megállapítani. Debrecen, 1924. évi július hó 12-én. D. Orsós Ferenc s. k., e. i. Rector.

Udvari hírek. A sárrétudvari egyházban az utóbbi hetekben a következő vendég lelkészek prédikáltak: Porzsolt Ferenc tiszaszentmártoni, Nagy Lajos debreceni s Huszár Endre tábori lelkész. A vendéglelkészek az istentiszteleten kívül vasárnapi iskolát vezettek s a nőegyletben tartottak

előadásokat. Huszár Endre tábori lelkész pedig a hősök emléksobránál tartott ünnepi beszédet, mely alkalommal szerepeltek még az énekkar s a gyermekek két-szólamú énekkel, Nemes Sándor tanító pedig szavalattal. A két szólamú ének szövegét és az alkalmi költeményt Nagy Ferenc helybeli lelkész írta. A nőegylet és az ifjúsági egylet a szobrot megkoszorúzta. A napközi otthon már harmadik évben nyílt meg július 1-én, ahol 30 (harminc) gyermek részesül ingyen ellátásban, akiknek szülei a mezőn dolgoznak. Ez áldásos munkát a nőegylet végzi.

Aki a Hit és Élet c. Debrecenben megjelent folyóirat III. (1923-iki) évfolyamának 3. számát a maga részére megőrizni nem óhajtja, vagy abból két példány áll rendelkezésére, megküldésével hálaára kötelezi Dr. Révész Kálmán református püspököt (Miskolc, Palóczy-u. 41. sz.)

Figyelmeztetés. A Debreceni Protestáns Lap idei 20-ik számában a püspöki hivatal közölte az egyházkerületi búzaadóra vonatkozó egyházkerületi rendelkezést és a tőzsdei jegyzését. Eszerint már június 1-én be kellett volna fizetni a járulékot első fele részben 332.500 koronával számítva annak a váltásáért. Miután ezideig nagyon kevés járulék folyt be, kívánatos, hogy az egyházmegyei pénztárnok urak lehető nagy tevékenységet szíveskedjenek kifejtteni a járulék befizetése érdekében. Az meg elengedhetetlen, hogy minden egyházmegye vegye igénybe a postatakarékpénztári intézményben való belépéssel járó előnyöket, természetesen a clearing-forgalom kapcsán.

Postai költségek megtérítése. Az 1923. évi hivatalos levelek postabér megtérítésére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 4.495.151 K 25 fillért küldött az egyházkerületi pénztárhoz. Ennek szétküldése körül a pénztár azt az eljárást fogja követni, amelynél fogva egyházmegyénként elküldi az egyházmegyei pénztárnok urakhoz a megfelelő összeget. A Debreceni Egyházmegyéhez tartozó egyházak alkalmilag felvehetik a pénztártól, esetleg elszámolhatják valamely tartozásuk törlesztésére (közalap, nyugdíjintézet, járulékok stb.). A Debreceni Egyházmegyei térítések a következők: Bakonszeg 5215 K, Baránd 15.645 K, Berettyóújfalu 68.500 K, Biharnagybajom 12.740 K, Biharló 10.020 K, Daneshaza 1650 K, Feisőjózsa 4700 K, Gáborján 6030 K, Hajdúbágyos 6220 K, Hajdúsámson 4380 K, Hencida 13.515 K, Hosszúpályi 6630 K, Mikepércs 10.300 K, Nagyrábé 3417 K, Sárrétudvari 11.390 K, Szerep 10.280 K, Tépe 6140 K.

Olvasóinkhoz. Az adósegélyes egyházak előfizetési díját eddig rendszerint az adósegélyből szoktuk volt elszámolni. Mivel ebben az évben kevés egyháznak lesz annyi adósegélye, hogy abból

A Nagytiszteletű Lelkész, Tanító urak!

Tisztelettel értesítem a nt. Lelkész és Tanító urakat, hogy férfi gyapju szövetek nagyválasztékban, úgyszintén papi palást kelmék is, de tekintettel a mai nehéz anyagi viszonyokra, a tisztelt vevőim ruha szükségletének, beszerzésének megkönnyebbítését olyan módon oldottam meg, hogy havi részletfizetés mellett készítem a fent és lent említett ruha szükségletet. Tegdes János Péterfia 42. Debrecen.

Külön felhívom a hölgyek figyelmét, úgy kosztümöt, köpenyt és estélyi utca-ruhákat legizlésebben készítek.

Nagybecsű pártfogásukat kérve, vagyok kiváló tisztelettel Tegdes férfi- és nőszabó.

az előfizetési díj kiteljük, de meg az adósegély megérkezéte immár nem várhatunk a nyomdai tetemes kiadások miatt: tisztelettel kérünk fel minden egyházat, hogy ne méltóztassanak a bizonytalan időben érkező adósegélyből való elszámolhatásra várakozni, hanem szíveskedjenek mielőbb beküldeni az egész évi előfizetési díjat.

Drága a posta az özvegy lelkésznek. Ezt a dolgot nagyon rendjén volna szóvá tenni és a bajon segíteni. A pénzkezelőnek a nyugtálapot a vidékre kiküldeni, azt az illetményesnek beküldeni, ha hibás a nyugta, azt ismét két postai költséggel rektifikáltatni, azután a gyámdíjat 3000 K postabér levonása mellett (még 100 K az utalványlap!) kiosztani: mindez annyi költséggel jár, hogy az eléggé megdézsmálja az anélkül is csekély járadékot. A vegrehajtó-bizottság nem segíthetne ezen a bajon? Mert egy havi részlet nem elég egy kiló húrra!

Üzenetek.

Nt. lelkészi hivatal Kaba és Tiszafüred. Méltóztassanak a Szaniszló Gáborné és Szabó Imréné 84.000 koronás gyámdíjáról a nyugtát bevenni és beküldeni. **A különféle** 43.869—924. és 59.005—924. vallás- és közoktatásügyi miniszteri szám alatt az özvegy lelkésznek részére június 18., illetőleg június 28-án pótlólag utalványozott és lapunk 28—29. számában meghirdetett rendkívüli egyszersmindenkori segély fedezete máig (július 22) nem érkezett meg a pénztárhoz. E miatt a beérkezett nyugták kifizetése a fedezet megérkezéteig késni fog. **K. K. Ny—mda.** Miután lapunk járátása minden egyházra nézve kötelező, lapunkat küldjük akkor is, ha az előfizetés késik is. A június havi számokat ismételtén küldjük. Hogy hova lettek a már rendszeren elküldött számok, nem sikerült kiderítenünk. — **A hódmezővásárhelyi jogakadémia igazgatóságának.** A nyugták bejöttek, de — bár az utalványozási jegyzék még június 24-ike előtt kelt, a fedezet az államsegélyre nem jött meg. Ennek megérkezéte várunk kell.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
2202—1924.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Tudomásul vétel és érdekeltekkel leendő közlés keresével tudatom, hogy az I. lelkészképesítő vizsgálat idejéül folyó évi szeptember hó 8—10., a II. lelkészképesítő vizsgálat idejéül pedig folyó évi szeptember hó 10. és következő napjait tűztem ki.

Az I. vizsgát tenni szándékozó atyafiaknak szeptember hó 8-án (nyolcadikán) délelőtt 11 órakor a lelkészképzőintézet igazgatójánál egyetemi és lelkészképzőintézet abszolutoriumaikkal, a II. vizs-

gát tenni szándékozó atyafiaknak pedig szeptember 10-én (tizedikén) délelőtt 11 órakor az egyházkerületi főjegyzőnél (Kálvin-tér 8.) I. lelkészképesítő oklevelükkel és a körlevél kelte után espersileg megerősített szolgálati bizonyítványaikkal kell jelentkezniök.

A szóbeli vizsgálatot megelőző zárttermi írásbeli mindkét vizsgálatnál a jelentkezés napjának délutánján lesz.

Vizsgadíj 8 (nyolc) aranykorona, bizonyítványdíj 2 (kettő) aranykorona a mindenkor érvényes állami szorzószám szerint.

Debrecen, 1924 július hó 28. napján.

Révész Imre,
püspök h.

2052—1924. szám.

Körlevél

a nagytiszteletű Esperes urakhoz.

A Vallás- és Közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi július hó 4-én 65.000. szám alatt az államsegélyben részesülő nem állami elemi népiskolai tanítók, óvónők és állandó menedékházvezetők államsegélyének gyorsabb ideiglenes kiutalványozása tárgyában a kir. tanfelügyelőhöz intézett s hozzám is megküldött rendelete másolatát, utalással 1921. évi július hó 9-én 124.000 számú miniszteri iratra (megjelent a Hivatalos Közlöny 1921. év 18. számában) tudomás, illetőleg saját hatáskörében teendő további intézkedés végett alább közlöm azzal, hogy ha az iskolaszékek bejelentéseiket az 1921. évi 124.000. számú körrendeletben megállapított határidőn belül nem teszik meg és a mulasztást elfogadhatóan nem igazolják, a kiegészítő államsegélyek csak az adatok bejelentésének napját követő hó 1-től fognak utalványoztatni s az ezen időpontig esedékessé vált részletek a fenntartók terhére biztosítottaknak tekintetnek.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924. évi július hó 10.

Révész Imre,
püspök h.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztertől.
65.000—1924.-VIII-c) szám.

Valamennyi kir. Tanfelügyelő úrnak és kir. tanfelügyelői kirendeltség Vezetőjének.

Az államsegélyben részesülő nem állami elemi népiskolai tanító, valamint nem állami óvónői és állandó menedékházvezetők állások helyi javadalmának újabb megállapítása immár befejeztetvén, az azokra *rendes* minőségben megválasztott tanerők részére államsegélynek minél gyorsabb *ideiglenes kiutalványozása* érdekében, az ugyane tárgyban kiadott 1921. évi 124.000. és 1922. évi 182.300. számú körrendeletek módosítása és kiegészítése képen, a következőket rendelem:

I. A tanerők személyében beállott változásról szóló iskolaszéki, illetőleg felügyelőbizottsági jelentés ezen rendelet megjelenése után — alábbi ki-

vételektől eltekintve — többé nem terjesztendő fel hozzám, hanem a jelentésnek vizsgálat tárgyává tett adatai alapján az államsegély ideiglenes kiutalása végett az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóságot (pénzügyigazgatósági kirendeltséget) az alábbi 4. pont értelmében kir. tanfelügyelő keresi meg.

A változásról szóló jelentés haladéktalanul elintézendő és a megkeresés felzete feltűnően „Sorokivül elintézendő illetményügy“ jelzéssel látható el.

2. A jelentés felülvizsgálatánál a kir. Tanfelügyelő figyelmét különösen az állás betölthető voltára, valamint a tanerő alkalmazhatóságára terjessze ki.

a) Az állás betölthetőnek általában csak akkor tekintendő, ha az tényleg és jogilag is megüresedett, valamint ha az üres állás betöltését a tanuló létszáma is indokolja. (144.843—1922. sz. vkm. r.)

Az állásnak jogilag is megüresedett volta némely esetben gondos elbírálást igénylő kérdés, mely a választás jóváhagyása során döntetik el. — Az ideiglenes utalványozás tekintetében ily esetekre szolgáljon irányadóul az az elv, hogy egyugyanazon időre csak egy tanerő részesíthető államsegélyben.

b) A tanerő alkalmazhatósága nem kétséges, ha magyar állampolgársága igazolva van, ha megfelelő államérvényes képesítéssel bír, ha nem áll hivatalvesztés büntetést kimondó jogerős bírói ítélet, vagy a tanítói (óvónői, menházvezetőnői) alkalmazást eltiltó jogerős fegyelmi büntetés hatálya alatt és ha a tényleges szolgálat kötelékéből az 1920. évi XI. t.-c. 4. §. (illetőleg az 1921. évi XXXIV. t.-c. 4. §.) alapján nincs eltávolítva.

A magyar állampolgárság optálási bizonyítvánnyal is igazolható.

c) Az 1919. évi március hó 21-től augusztus hó 1-ig terjedő időben az ú. n. tanácsköztársasági népbiztosság rendelkezései értelmében kiadott oklevelek érvénytelenek; az elcsatolt területen 1918. évi november hó óta kiállított oklevelek pedig államérvényeseknek csak akkor tekinthetők, ha érvényesítési, vagy honosítási záradékkal vannak ellátva.

3. Ha a tanerő változásról szóló jelentés felülvizsgálata alapján az ideiglenes utalványozás tekintetében aggály merül fel, vagy ha oly államsegélyes állás töltetett be, melynek helyi javadalmát még nem állapítottam meg, ezentúl is hozzámteendő jelentés az ideiglenes utalványozás iránt, mely jelentéshez a kérdés eldöntéséhez szükséges iratok is csatolandók.

4. A pénzügyigazgatósághoz intézett megkeresésnek, a jelen rendeletre való hivatkozás mellett, a következő adatokat kell tartalmaznia:

a) a tanintézet székhelyét, jellegét;

b) az előd nevét, távozásának körülményeit (lemondás, elmozdítás, nyugdíjazás, halálozás) és időpontját (újonnan szervezett állásnál azt, hogy újonnan szerveztetett és a sorszámot);

c) az állás helyi javadalmára vonatkozó miniszteri megállapítást (értékegységek, százalékok számát);

d) az alkalmazott tanerő nevét, az államsegély ideiglenes utalványozásának kezdő és végső időpontját, valamint az alkalmazott fizetési osztályát és fokozatát s esetleg, a kellő adatrészletezéssel, a családi pótlék-igényt.

5. Az államsegély utalványozásának kezdő időpontjául általában az állás elfoglalásának napja jelölendő meg; állásban volt alkalmazottnál azonban, ha előző állása után a tárgy hónapra járó illetményt megkapta, a következő hó első napja; igazolatlanul késedelmes bejelentés esetén pedig az adatok bejelentésének napját követő hó első napja.

Fizetési osztály és fokozat gyanánt általában a XI. fizetési osztály 3. fokozata jelölendő meg, kivéve azon tanerőket, kik magasabb fizetési igényeket a közvetlenül megelőző állomáshelyökre nevezve illetékes pénzügyigazgatósági vagy tanfelügyelői irattal igazolják és ha az átlépés megszakítás nélkül történt.

A családi pótlék-igény az előző állomáshelyen történt megállapítás adatai alapján, ilyen hiányában a vonatkozó okmányok alapján közlendők.

Az ideiglenes utalványozás végső időpontjául általában a tanév vége (jún. hó 30.), de mindenesetre oly időpont jelölendő meg, mely alatt a választás elbírálása, előreláthatólag, befejezést nyerhet.

6. Az ideiglenes utalványozások végső pontja a kir. tanfelügyelő által nyilvántartandó és ha a végleges utalványozás ezen időpontig sem történt meg, a folytatólagos, de legfeljebb két ízben, hathat hónapra terjedő további ideiglenes utalványozás iránt az illetékes pénzügyigazgatóság megkeresendő, azonban a másodízbeni meghosszabbítással egyidejűleg hozzám jelentés teendő.

Budapest, 1924. évi július hó 4-én.

A miniszter helyett:

Petri,
államtitkár.

Pályázat.

A hajduszováti református egyház — tanítói díjlevele átalakítás és felebbezés alatt van — pályázatot hirdet két (2) állásra.

Az I-ső álláson fizetés: 1. Kézpénz 766 K. 2. Szántó és rét egy tagban 20 hold 242 □-öl. 3. Közlegelő: 1 hold 424 □-öl. 4. Kertföld: 300 □-öl. 5. 1/2 öl kemény tűzifa, beszállítva, felvágva. 6. Természetben lakás.

Kívántatik: lelkészi képzettség és tanítói oklevél.

A III-ik állás fizetése: 1. Kézpénz: 1300 K. 2. Szántó és rét 3 hold. 3. Kertföld: 300 □-öl. 4. 1 öl kemény tűzifa. 5. Államsegély. 6. Természetben lakás.

Ha kántorsággal megbízatik: 10 hold szántó és rét és stóla az egyházkerület szabályzata szerint.

Kívántatik: tanítói és orgonista-kántori oklevél.

Köteletség: az egyháztanács által reájuk bízott osztály, vagy osztályok vezetése a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Az I. álláson: canonicus órákon és lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés, ünnep követek ellátása, megszabott

tiszteletdíjért. A III. álláson: kántorság, énekkar szervezés-vezetés stb.

Okmányokkal felszerelt kérvények 1924 aug. 13-ig református lelkészi hivatalhoz küldendők. Próbaéneklésre meghívottak, útiköltség fejében 100—100,000 koronát kapnak. „B” listások, menekültek illő figyelemben részesülnek. Megválasztottak állomásaikat augusztus 30 án okvetlen elfoglalni tartoznak.

Az iskolaszék.

Pályázat

a balmazújvárosi magyar református egyháznál két férfi tanítói állásra.

Javadalom mindkét állásnál: 1. Az egyháztól: a 122,000—1922. sz. miniszteri rendelettel megállapított, havonként kiszolgáltatandó összeg. 2. Törvényszerű lakbér. 3. Két öl kemény tűzifa. 4. Megfelelő államsegély.

Kötelesség: az iskolaszék által reá bízott osztály, vagy osztályok vezetése az egyházkerület tanterve szerint. Kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Orgonázni tudók, menekültek és „B” listások előnyben részesülnek.

Pályázati határidő augusztus 15. Állások szeptember 1-én elfoglalandók. A megválasztott tanítók részére 100—100,000 korona útiköltséget fizet az egyház.

Balmazújváros, 1924 július 23.

Jakucs Sándor,
lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat

a balmazújvárosi német református orgonista-kántortanítói állásra.

Fizetés: törvényszerű; kántorságért évi 168 K és stóla (énekes temetésért 2 ezüst K, templomsért 4 ezüst K). Jó lakás melléképületekkel, kerttel.

Kötelesség: IV. fiú és V—VI. vegyes osztály tanítása, kántori szolgálat minden második vasárnap német énekléssel, ifjúsági énekkar szervezése és vezetése, belmissziói munkában lelkésznek segítése. Személyes megjelenés kívánatos, de útiköltség nem térítetik meg. Menekültek, „B” listások előnyben. Megválasztott a termő gyümölcsfák bizottságilag megállapítandó megváltási árát elődjének tartozik megfizetni. Határidő augusztus 15. Az állás szeptember hó 1-én foglalandó el.

dr. Molnár Béla,
iskolaszéki elnök.

Pályázat

A mezőtúri református egyház II. számú férfi és XV. számú nőtanítói megürült állásra, — mindkettő belterületi. — pályázatot hirdet. Fizetés és lakbér törvényszerű. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztály vagy osztályok vezetése, kézimunka tanítása, belmissziói munkában való segédkezés. — Kérvényhez melléklendők: keresztlevél, oklevél, legújabb keletű orvosi bizonyítvány, szol-

gálati bizonyítványok egész tanítói működéséről, kommun és oláh megszállás alatti magatartást igazoló okmányok, válaszbélyeg.

Előnyben részesül tenor I. hangú B) listás, menekült magyar honpolgár.

Választás csak miniszteri jóváhagyás után lesz jogerős.

Határidő: augusztus 15.

Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Mezőtúr, 1924 július 21.

Marjay Károly,
református lelképásztor,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A püspökladányi református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett VII. és XVII. sz. tanítói állásra.

I. Javadalom: VII. sz. állás. Lakás természetben, vagy helyette törvényes lakbér. Jelenleg lakbér. Kézpénz az egyház pénztárából évi 1200 korona. Fizetésekiegészítés államsegélyből.

XVII. sz. állás. Javadalom: Lakás természetben, vagy helyette törvényes lakbér. Jelenleg lakbér. Kézpénz az egyház pénztárából évi 100 kor. Fizetésekiegészítés államsegélyből.

II. Kötelesség: A presbiterium által kijelölt osztály, vagy osztályok tanterv szerinti vezetése. Szükség esetén lelkész és énekvezér helyettesítése. Belmissziói munkákban segédkezés. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal, kommun alatti magatartást igazoló bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 15 napon belül adhatók be a református iskolaszékhez.

Püspökladány, 1924 július hó 11-én.

Kállay Sándor,
református lelkész.

Pályázat.

A tiszabezdédi református egyház nyugdíjazás folytán megüresedett II. tanítói állásra pályázatot hirdet, augusztusi huszadiki lejárattal. Fizetés: fentartói járulék és államsegély. Lakás természetben. Melléképület — mivel tanítói lakás templom udvar is — nem követelhető. Kötelessége: Iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése, lelkész és kántortanító akadályoztatása esetén mindenkori helyettesítés; belmissziói munkában lelkész vezetése szerinti segédkezés. Állás augusztus 31-én elfoglalandó. Kérvények lelkészi hivatalhoz küldendők. Válaszbélyeg mellékelendő.

Pályázat.

A hajdunánási református főgimnázium pályázatot hirdet egy magyar-német szakos helyettes-tanári állásra. Ilyen hiányában történelmi vagy más nyelvészeti szakos is alkalmaztatik, ellenben ha több évi gyakorlattal rendelkező megfelelő pályázó jelentkezik, az állás rendes tanárral is betölthető; mindkét esetben szabáyszerű javadalmazással.

Francia nyelv tanításra képesítettek előnyben részesülnek. Református vallású pályázók kellően felszerelt kérvényeiket augusztus 20-ig az intézet igazgatóságához nyujtsák be. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Főimn. Igazgatótanács.

Pályázat.

A hódmezővásárhelyi református egyház pályázatot hirdet egy hitoktató-lelkészi állásra.

Kötelessége lesz: az állami polgári iskolákban, valamint az állami elemi, állami ismétlő iskolákban úgy a belterületen, mint a városhoz közelebb eső külterületi iskolákban is a református vallású növendékek hitoktatásának ellátása. A kerületi iskolákhoz való kiszállásra fuvart kap.

Allását főtiszt. püspök úr megerősítése után azonnal közeles elfoglalni.

Javadalmazása: az 1923. évi október hó 15-én közzétett 5222—1923. eln. sz. a. kiadott Vallás-és Közoktatásügyi miniszteri rendeletben megállapított fizetési osztály szerint.

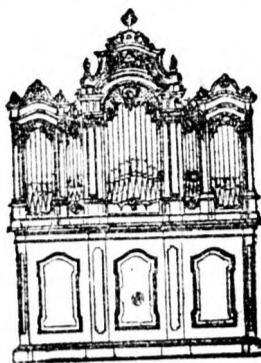
Pályázni kívánók képességüket, eddigi működésüket, családi állapotukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket az 1924. évi augusztus hó 24-ig küldjék be a hódmezővásárhelyi lelkészi hivatalhoz.

Hódmezővásárhelyen. 1924. évi július hó 26.

Papp Imre m. k.,
elnök-lelkész.

1—2

FITTLER SÁNDOR
orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata
PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és légnyomású, tartós, nemeshangú

új orgonákat
művészi kivitelben.

Hadielőokra elrekrivált és egyéb

orgonasípok
speciális készítése és szállítása.

Vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűjtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmonikumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálok — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Egyházkerületi elemi iskolai tankönyvek,

papírok, írószerek, tollak, tinták, ceruzák, kréták, palatáblák, szivacsok és minden egyéb iskolai író- és rajzeszközök óriási választékban kaphatók. Irták közül különösen ajánljuk az általánosan megkedvelt, kiváló finom papíron készült **4 és 6 lapos**

„Méliusz“ irtáinkat.

Zsoltárkiadványaink

iskolai alakja minden kötésben kapható. Népiskolai tankönyveken kívül nagy raktárt tartunk az összes vezérkönyvekből, polgári iskolai, gimnáziumi és tanító(nő) képzői könyvekből.

Református elemi iskolai tankönyvekből és minden írószerekből az egyházaknak és iskoláknak 10% engedményt adunk. Nagybecsű rendeléseket már most elfogadunk.

Debrecen szabad királyi város és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ“ könyvkereskedése Debrecen.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata.